

عنوان مقاله:

«طریق شطار» و «وجه خاص» در فتوت نامه عبدالرزاق کاشانی

محل انتشار:

مجله علمی «کاشان شناسی»، دوره 13، شماره 1 (سال: 1399)

تعداد صفحات اصل مقاله: 22

نویسنده:

امیدرضا پیغمبری - دانشگاه سمنان

خلاصه مقاله:

در طریقت های صوفیانه همواره موضوع «اقرب طرق» مطرح بوده است؛ برای مثال نجم الدین کبری «طریق شطار» و ابن عربی «وجه خاص» را «اقرب طرق الی الله» معرفی کرده اند. حسین خوارزمی و بعضی از شارحان کبروی مسلک فصوص، «وجه خاص» یا «قرب بدون واسطه» را همان «طریق شطار» دانسته اند. اما بعضی از محققان، این نظر را نپذیرفته و طریق «شطار» را امری مربوط به عرفان عملی خراسان، و «وجه خاص» را مفهومی مرتبط با عرفان نظری مکتب ابن عربی دانسته اند. مقاله پیش رو این موضوع را با بهره مندی از فتوتنامه عبدالرزاق کاشانی مورد بازبینی قرار داده است؛ زیرا کاشانی، برخلاف بعضی از شارحان صرف عرفان نظری، در تصوف عملی نیز سلوک داشته و دست ارادت به عبدالصمد نطنزی و بعضی دیگر از مشایخ بزرگ وقت داده است، و همان گونه که ابن الفوطی و دیگران، ایشان را «من العالمین العالمین» نامیده اند، جامع علم و عمل بوده است. کاشانی در فتوت نامه اش، به جای واژه «شطار»، از واژه «فتوت» به معنی «ظهور نور فطرت» و در معنای ضمنی «وجه خاص» استفاده کرده است. تحقیقات نشان می دهد که این اندیشه از طریق قیصری، شاگرد مشهور کاشانی، به خوارزمی و دیگران انتقال یافته است. مفهوم «وجه خاص» را می توان «وقفه» یا «ارتباط بی واسطه» در اندیشه عبدالجبار نوری دانست. در نگاه این عارف گمنام، «واقفان» به «قرب وریدی» از «طریق سر» راه یافته اند؛ که بعدها، ابن عربی «وقفه» را با اصطلاح «وجه خاص» به عنوان نزدیک ترین راه ارتباط حق با بنده از طریق عین ثابت، مورد شرح و بررسی قرار داده است. این مقاله بر آن است تا بیان کند «وجه خاص ابن عربی» در شرح «واقفان» و «ملامتیان»، با «اهل فتوت کاشانی» و «طریق شطار نجم کبری» قابل انطباق می باشد.

کلمات کلیدی:

عبدالرزاق کاشانی، فتوت نامه، فتوت صوفیانه، طریق شطار، وجه خاص، وقفه

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1213775>

